

1 רש"י על בראשית פרק יח פסוק א

ישב - (ב"ר) ישב כתיב בקש לעמוד אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד ואתה סימן לבניך שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינים והן יושבין שנא' (תהלים פב) אלהים נצב בעדת אל:

2 רמב"ם יד החזקה הלכות אבל פרק יד

(א) מצות עשה של דבריהם לבקר חולים ולנחם אבלים ולהוציא המת ולהכניס הכלה וללוות האורחים ולהתעסק בכל צרכי הקבורה לשאת על הכתף ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור וכן לשמח הכלה והחתן ולסעודם בכל צרכיהם ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים עשה אתה אותן לאחיך בתורה ובמצות:

3 מגילת אסתר על ספר המצות לרמב"ם - שורשים - שורש א אות ח

אמנם בפ' י"ד מהלכות אבל אמר שכל אלה המצות הם מדבריהם, שכתב וז"ל, מצות עשה של דבריהם לבקר חולים ולנחם אבלים ולהוציא המת ולהכניס הכלה וללוות האורחים ולהתעסק בכל צרכי הקבורה לשאת על הכתף ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן ולסעודם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור אף ע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם לך אחרים עשה אותם לאחיך בתורה ובמצות עכ"ל. ויש לתמוה על דבריו אלה דמאחר שהוא מודה כי הם בכלל ואהבת לרעך כמוך למה אמר שהם מדבריהם והלא אם החכמים יפרשו לנו אחת ממצות הכתובות בתורה על זה לא נאמר כי הם גם כן דרבנן. ולפי דעתי כי הטעם שאמר בהם שהם גם כן מדרבנן הוא לפי שדרשוהו אחת לאחת למצוא חשבון מפסוק והודעת להם את הדרך וגו' ולא מפסוק ואהבת לרעך כמוך, ולכן אמר בהם שהם מדרבנן, כי פשט הפסוק ההוא איננו כלל על מה שדרשו בו. ומה שתמה כי הרב הזכיר בכלל תשובותיו:

4 מאמר דברי נביאים - מהר"ץ חיות

5 ספר המצות להרמב"ם - השרש השני

והנסמכים במחשבה זו מנו בכלל מצות עשה בקור חולים ונחום אבלים וקבורת מתים בעבור הדרש הנזכר באמרו יתברך והודעת להם את הדרך ילכו בה והוא אמרם את הדרך זו גמילות חסדים ילכו זה בקור חולים בה זו קבורת מתים ואת המעשה אלו הדינים אשר יעשו זו לפנים משורת הדין וחשבו כי כל פועל ופועל מאלו הפעולות מצוה בפני עצמה ולא ידעו כי אלו הפעולות כלם והדומים להם נכנסות תחת מצוה אחת מכלל המצות הכתובות בתורה בבאור והוא אמרו יתברך ואהבת לרעך כמוך

6 השגות הרמב"ן על ספר המצות - העיקר הראשון

וכן ניחום אבלים וביקור חולים אמר שמנה אותן מצוה בפני עצמן מפני שהן נדרשות בתלמוד, אשר ילכו בה, זו ביקור חולים, ושם הקשו, היינו גמילות חסדים, והשיבו, לא צריכא דאפילו בבן גילו, וכן דרשו, "בה" זו קבורה, והקשו היינו גמילות חסדים, והשיבו לא צריכא לזקן ואינה לפי כבודו. ותשובת הרב על זה בעיקר השני תשובה עוקרת עיקרים גדולים מסעפת פארות גבוהות, עוד עתיד אני להתוכח בהן בעזרת הבורא. אבל בעל ההלכות הוציאן למצות האלו מוהלכת בדרכיו שהיא מצות עשה. באמת כתב, וללכת בדרכיו ולהלביש ערומים לקבור מתים לנחם אבלים לבקר חולים, ומצוה אחת הן, וזה ממה שאמרו בגמרא סוטה א"ר חמא בר' חנינא מאי דכתיב אחרי ה' אלהיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם ללכת אחר הקב"ה, אלא מה הקב"ה מלביש ערומים אף אתה הלבש ערומים מה הקב"ה בקר חולים אף אתה בקר חולים, מה הקב"ה קבר מתים אף אתה תקבור מתים, מה הקב"ה מנחם אבלים אף אתה תנחם אבלים. מכאן הוציא אותם ומנאם מצוה להדמות בו ית' כפי יכולתנו, והוא שנאמר והלכת בדרכיו, והביא בספרי, מה הקב"ה נקרא רחום אף אתה היה רחום. אמר וכפל זאת המצוה בלשון אחר שנאמר אחרי ה' תלכו ובא בפירוש ענינו להדמות אליו בפעליו הטובים. א"כ למה יתמה על בעל ההלכות, הוא תפס הלשון השנוי בספרי

במצוה הזאת, ובעל ההלכות תפש לן הלשון השנוי בגמרא. והנראה בכל זה שכל אלו ג"ח הם ובכלל ואהבת לרעך כמוך הם נכנסים, וכל שנתרבה בגמילות החסד בזקן ואינה לפי כבודו ובבן גילו מאיזה מקום שיתרבה הכל מצוה אחת היא לגמול חסד עם האח.

7 ספרי פרשת עקב פיסקא יג

ללכת בכל דרכיו. אלו דרכי הקב"ה שנ' שמות לד ה' ה' אל רחום וחנוך ארץ אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפי' נושא עון ופשע וחטאה ונקת. ואו' יואל ג כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. וכי היאך אפש' לו לאדם לקרא בשמו של הקב"ה אלא מה המקום נקרא רחום וחנוך אף אתה הוי רחום וחנוך ועשה מתנת חנם לכל. מה הקב"ה נקרא צדיק שנ' תהלים קמה צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו אף אתה הוי צדיק. הקב"ה נקרא חסיד שנאמר' וחסיד בכל מעשיו אף אתה הוי חסיד לכך נאמר כל אשר יקר' בשם ה' ימלט ואומר ישעי' מג כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו ואו' משלי טז כל פעל ה' למענהו:

8 תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יד/א

ואמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב אחרי ה' אלהיכם תלכו וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה והלא כבר נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא להלך אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא מה הוא מלביש ערומים דכתיב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם אף אתה הלבש ערומים הקדוש ברוך הוא ביקר חולים דכתיב וירא אליו ה' באלוני ממרא אף אתה בקר חולים הקדוש ברוך הוא נחם אבלים דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו אף אתה נחם אבלים הקדוש ברוך הוא קבר מתים דכתיב ויקבר אותו בגיא אף אתה קבור מתים:

9 רמב"ם יד החזקה הלכות דעות פרק א

(ו) כך למדו בפירוש מצוה זו מה הוא נקרא חנוך אף אתה היה חנוך מה הוא נקרא רחום אף אתה היה רחום מה הוא נקרא קדוש אף אתה היה קדוש ועל דרך זו קראו הנביאים לאל בכל אותן הכנויין ארץ אפים ורב חסד צדיק וישר תמים גבור וחזק וכיוצא בהן להודיע שהן דרכים טובים וישרים וחייב אדם להנהיג עצמו בהן ולהדמות אליו כפי כחו:

10 ספר המצות להרמב"ם - מצות עשה - מצוה רו

מצוה רו - היא שצונו לאהוב קצתנו את קצתנו כמו שנאהב עצמנו ושתהיה חמלתי ואהבתי לאחי כחמלתי ואהבתי לעצמי בממונו וגופו וכל מה שיהיה ברשותו או ירצה אותו וכל מה שארצה לעצמי ארצה לו כמוהו וכל מה שאשנא לעצמי או למי שידבק בי אשנא לו כמוהו והוא אמרו ית' ואהבת לרעך כמוך:

11 רמב"ם יד החזקה הלכות דעות פרק ו

(ג) מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו והמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא:

12 תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף טז/ב

כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי רבי אלעזר אמר שחשדוהו מזונה ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו מאשת איש בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה היינו דכתיב כי שוחה עמוקה זונה אלא למ"ד שחשדוהו מאשת איש מאי שוחה אטו אשת איש מי נפקא מכלל זונה בשלמא למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב ואתה ה' ידעת את כל עצתם עלי למות אלא למאן דאמר שחשדוהו מזונה מאי למות שהשליכוהו לבאר טיט דרש רבא מאי דכתיב יהיו

מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אפילו בשעה שעושין צדקה הכשילים בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהם שכר:

13 יד רמה על בבא בתרא דף ט/ב

ק"ט. וא"ר יצחק מאי דכתיב רודף צדקה [וחסד ימצא חיים צדקה] וכבוד כל הרודף צדקה הקב"ה ממציא לו מעות לעשות מהן צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקב"ה ממציא לו בני אדם מהוגנים לעשות בהן צדקה לאפוקי מדדרש רבא [ד]דרש רבא מאי דכתיב ויהיו מוכשלים לפניך אמר ירמיהו לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שכושבין את יצרם לעשות צדקה הכשילים בבני אדם שאינם מהוגנים שלא יקבלו עליהם שכר. ושמעין מינה לדברי הכל דהאי מאן דיהיב צדקה לבני אדם שאינם מהוגנים לאו צדקה היא:

14 כלי חמדה

15 חידושי אגדות - ר' אלחנן

16 רמב"ם יד החזקה הלכות מגילה וחנוכה פרק ב

ואין מדקדקין במעות פורים אלא כל הפושט ידו ליטול נותנין לו ואין משנין מעות פורים לצדקה אחרת:

17 תלמוד בבלי מסכת ביצה דף לב/ב

תנו רבנן שלשה חייהן אינם חיים ואלו הן המצפה לשלחן חבירו ומי שאשתו מושלת עליו ומי שיסורין מושלין בגופו ויש אומרים אף מי שאין לו אלא חלוק אחד ותנא קמא אפשר דמעין במניה:

18 ספרא דצניעותא - פרק ראשון

תאנא ספרא דצניעותא ספרא דשקיל במתקלא:

תאנא דעד דלא הוה מתקלא. לא הוה משגיחין אפין באפין. ומלכין קדמאין מיתו. וזיוניהון לא אשתכחו וארעא אתבטלת:

מתקלא קאים בגופיה - ר"ל אע"ג דהתחלת המתקלא הוא החו"ג שנכנסין ברישא דז"א לא תאמר

שהם חסד וגבורה והם נשתתפו ע"י תפארת שלו והם המתקלא כידוע כף זכות כו' כנ"ל. וכן בכולם הן חג"ת המתקלא ומאזנים. והן מנהיגין ודנין את העולם כידוע בזוהר בהרבה מקומות רבו מלספר.

19 ספר דובר צדק - פרשת אחרי מות אות ד'

בתוספת ביאור כידוע מדברי הרמב"ם בשמונה פרקים ושאר חכמי קדם שבכל המדות הקצה האחרון הוא רע. וכן בדרך משל האהבה כשהיא בתוקף בלי שום יראה בא לידי קלות ראש ועל ידי זה ממילא תפסוק ממנו האהבה לגמרי כי מזה יוכל לבוא עד עד וכו' כמו שכתבתי במקום אחר. ועד סוגי האהבה המתפשטות לכל מיני אהבות וחמדות העולם הזה ולכל תאוות האסורות רחמנא ליצלן. וכן בתוקף היראה בלי שום אהבה ושמחה יוכל לבוא לידי עצבות ומרה שחורה ומזה לידי כעס ועד עד וכו' ורציחה ועד שתבטל ממנו אחר כך היראה מה' לגמרי. רק צריך להיות שניהם ביחד ממוזג. כמו שאמרו בתנא דבי אליהו (פרק ג') אני שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי. וכמו שנאמר (תהלים ב', י"א) וגילו ברעדה במקום וכו' (ברכות ל' ע"ב). וחיבורם יחד רצה לומר ההשתמשות בכל אחד בצד הראוי לו במקום ובזמן זהו קו האמצעי. והוא התמימות אשר גם הוא אם יהיה לבדו באדם בהעדר שני הקצוות ויתפשט עד קצהו האחרון יגיע למדריגת הפתיות והשטות כמו שכתבתי במקום אחר ועד עד שיגיע להיות

פתי יאמין לכל דבר גם בכל מיני עכו"ם שבעולם. כמו שאמרו חז"ל על יתרו כמו שכתבתי במקום אחר. רק כאשר שלושה המדות הללו הם מתיחדים כאחד מתפשטים בחדרי לבו אז הוא בשלימות הראוי שלא יתבטל. וזהו המתקלא שיהיה כל דבר במדה ובמשקל שני קצוות וקו האמצעי כמו במאזנים שתי הכפות והלשון שבאמצע: ובכל דבר יש אלו השלושה. דרך משל באהבה לבדה הם גם כן שלושה מדריגות דבכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. וצריך להיות דייקא שלושתם ביחד כי אם בכל לבבך לגמרי אז היא האהבה הראויה אבל בתוקף האחת לבד ולא האחרת אין מתקיים ואין כאן מקומו. ועל ידי זה יהיה במתקלא כי בהקצוות מתנגדים ומתנהג בקו האמצעי ומזה נמשך ההגדרה בעתים וזמנים וכן במקומות ובנפשות הכל על ידי מתקלא זו שהוא במדות ההנהגה של האדם שזה נקרא מלכין. דמלך הוא מנהיג ומושל ואין מלך בלא עם ובהנהגה צריך להיות במתקלא. וזה נקרא תחת השמים. אבל השמים דהיינו המנהיג בעצמו הוא באמת למעלה מן ההגדרה. ולכך כאשר מתבטל במציאות לגבי עילתו ומתיחד לגמרי המונהג עם המנהיג אז גם הוא למעלה מן הזמן וכמו שאמרו (ברכות ח'). אימתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין.

20 Thinking, Fast and Slow -Kahneman

ס ר ק ש מ י נ י

יבאר הרבה מצות עשה ולית שנכתבו בד"ק
הן דרך אזהרה או דרך סיפור. ומ"מ אינם
רק מדבריהם ולכאורה מתנגדים להשרשים
שלמעלה: אולם הראיתי דהיכי דבתורה נכתב
מצוה אחת דרך כלל, ומצות הפרטיות נלמדו
מן הכלל והמה בכח הכלל אזי דין הפרטים
המה רק כענין דרבנן אפילו נלמדו מן ד"ת
עצמה:

אולם מצינו הרבה לאוין ועשין אשר למדו
חז"ל מד"ק, ונכתבו הן דרך ציווי
או דרך סיפור, ומ"מ לא ראינו למוני המצות
שיחשבו בכלל המצות, ואפילו אם נניח כשיטת
הרמב"ם דגם הלכה למשה מסיני אינה נכללת
במנין המצות, מ"מ עכ"פ דינם דין תורה
ממש אבל באלו המצות אשר אפרטם בסמוך
תראה דגם לענין אמתות הדין אינם רק כמצות
דרבנן, ואמרינן יום ראשון עובר משום כל
תלין ומיום ראשון ואילך עובר משום כל
תשהא, היינו קרא דד"ק אל תאמר לריעך לך
ושוב מחר אתן, (ב"מ ק"י ע"ב) וע' רמב"ם
פי"א מה שכירות ה"ו דלאו דבל תשהא אינו
רק מדבריהם, וכן קי"ל מלקין על לא טובה
השמועה (קידושין פ"א ע"א): ופירש"י שם
מכות מרדות, וע' רמב"ם פכ"ב מה' איסורי
ביאה ה"ג. והך דלא ישא אדם אשה ודעתו
לגרשה למדו מקרא דאל תחרוש על ריעך
רעה, (יבמות ל"ז) ומי שאינו מניח העניים
ללקוט עובר משוי' אל תסיג גבול עולם, פ"ה
ופ"ז דפיאה. והך דאסור להשהות שטר אמנה
ופרוע וספר שאינו מוגה בתוך ביתו משום אל
תשכן באהליך עולה (כתובות י"ט ע"ב). והנהנה
מצרי עין בלית דכתיב אל תלחם לחם רע עין.
וכן למדו דהשח שיחת חולין עובר בלאו

שנאמר ולא יוכל איש לדבר (יומא י"ז ע"ב)
וכל שאינו אומר דבר בשם אומרו עובר בלאו
שנא' אל תגזול דל (ילקוט משלי) הביאו בעל
מג"א סי' קנ"ו. זמרא מנלן דאסור שנאמר
אל תשמח ישראל אל גיל בעמים (גיטין ז'
ע"ב) מקרא ואל תוכח לץ פן ישנאך למדו חז"ל
(יבמו' ס"ה) דמצוי' שלא לומר דבר שלא נשמע
וכן בענין העשין שלמדו מד"ק אסור לילך
בציצית על הקברות, ועובר משום לועג לרש
רפ"ג דברכות, וכן אמרו כל הרואה צדיק
ואינו מברכו עובר בעשה שנאמר זכר צדיק
לברכה (בראשית רבה). וכן למדו יפקדת ניד
ולא תחטא דחייב אדם לפקוד את אשתו בשעה
שיוצ' לדרך וכדומה עוד הרבה:

ועתה שמע ממני כלל גדול בדרך התורה
ומתוך זה יסירו כל המבוכות, והוא
דאם אזהרות הנביאים לא באו לצוות על
ענינים חדשים אשר לא נדע עדיין, רק באו
להוכיח ולייסר את העם ללמד אותנו מדות
טובות והנהגות ישרות, הנה יסוד מצוה זו כבר
נזכרה בתורה במצוה השרשיות ואהבת לריעך
כמוך, והענפים המסתעפים מן מצוה זו אינם
רק מדרבנן כי התורה צייתה רק על הכלל
והפרטים כלם בכח הכלל, וכן נצטוינו בתורה
במצוה השרשיות המונחת לכל ענין הנהגה
המדינית ואיך יתנהג האדם במידות ישרות
נגד זולתו ונאמר דרך כלל ועשית הישר יהטוב,
וכל הפרטים אינם רק מדבריהם, וע' מ"ש
הרמב"ם פי"ד מהלכות אבל ה"א, מ"ע של
דבריהם לבקר חולים ולנחם אבלים ולהוציא
את המת ולהכניס הכלה כו' אע"פ שכל אלו
מ"ע מדבריהם הרי הם בכלל ואהבת לריעך
כמוך כל הדברים שאתה רוצה שיעשו איתם
אחרים לך עשה אותם לאחריך בתורה ומצות
עכ"ל, ראינו אע"ג דפרטים הללו נלמדים מן

והכל מדבריהם עכ"ל הרב המגיד וע' מ"ש הרמב"ן ר"פ קדושים ואמר כי מצות קדושים תהיו כוללת כל מיני פרישות שלא יתגאל בריבוי האכילה, ולא יהיה מצוי אצל אשתו כתרנגולים, ויקדש עצמו מן היין שלא ישתה אלא מעט לצורך בריאת גופו, וכן ישמור עצמו מן הטומאה, וישמור פיו ולשונו מן הדיבור הנמאס, ויהיה זהיר בנקיות גופו אע"פ שכל אלו המצוות אינם רק מדבריהם מ"מ עיקר התורה תזהיר על הכלל, וכן דרך התורה לכלול בכיוצא בזה, לכתוב אחר אוהרת פרטי דינים כלל, כמו אחר מצות הפרטים בין אדם לחברו לא תגנוב לא תגזול לא תזנו, אמרה בכלל ועשית הישר והטוב, וכן בענין השבת אהר אשר אסר, המלאכות הפרטי, בלאו אסר הטרחי, בעשה כללי שנאמר תשבות עכ"ל דרמב"ן, וראינו דהן בטהרת הדיעות והן בטהרת המדות, והתולדות היוצאות מן האבות, והמה בכח הכלל הראשי הפרטים הללו נמסרו בכל עת רק לבינת חכמים המה יצוו ויזהירו לפי מעמד הזמן והמקום, כמו שהבאתי בשם

מצות התורה מ"מ כתב דאינם רק מדבריהם) וע' מ"ש הרמב"ם בס' המצות שורש שני וז"ל והנסמכים במחשבה זו מנו בכלל המצות בקור חולים ונחום אבלים בעבור הדרש והודעת להם את הדרך וכו' ולא ידעו כי אלו הפעולות כלם והדומה להם נכנסים תחת מצוה אחת מכל המצות הכתובות בתורה בבאור ואהבת לרעך כמוך ע"ש ולעיל כתב דכל מה שנלמדו פרטים אינו רק דרבנן ע"ש וביותר תראה מ"ש הרב המגיד סוף ה' שכנים לענין דינא דבר מצרא, וז"ל ודין בן המצר הוא שתירתני התמימה נתנה בתקון מדות האד' ובהנהגתו בעולם, כללים, באמירת קדושים תהיו והכונה כמו שאמרנו קדש עצמך במותר לך, וכן אמרה ועשית הישר והטוב, והכונה שיתנהג בהנהגה טובה וישרה עם בני אדם, ולא היה מן הצורך לצוות על הפרטים, לפי שמצות התורה המה בכל זמן ועת ובכל מקום, ומדות האדם מתחלפת לפי הזמן והאישים, וחז"ל כתבו קצת פרטים מועילים נפלים תחת הכללים אלו, מהם שעשו אותם דין גמור ומהם לכתחילה

ל' לחבר דליעבד איסורא זוטא ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבא ע"ש מכ"ש הכא דכוסין את האשה שתאמר ולא בעינא כדי שלא יעבור הבעל על איסור לאו ובפרט אם קי"ל כשיטה זו דכל היכי דהוא מוזהר היא מוזהרת אבל כל זה אין לו ענין לברכה דכל זמן דלא בטלה וגלי דעתי' דניתא ליה בהטבה של חברו למה לא יברך ועוד קשה ברכת אירוסין גם כן אינו תלוי כלה ביד העושה ומכל מקום מברכין ואפשר דנהי דאין האשה מצוה על פריה ורביה מ"מ מצוה עבדא דקא מסייע' ל' ולא מקרי מצוה דאפשר לבטלה. אבל באמת בעיקר הענין לק"מ לפי הכלל דכל הגי מצות הפרטים המסתעפים ממצוה כללית אחת אינם רק מדבריהם ואלו המצוות גם כן מדבריהם ומפני זה לא מברכין ואף דגם על מצות דרבנן מברכין בחוק מצות התורה שכ' לא תסור ע' רמב"ם ס' י"א מהלכות ברכות היינו דוקא היכי שבאו תקנות חכמים בפרטות כנסתיל ידים ועירוב והדלקת נר שבת ונר חנוכה ומגילה והלל אבל בדבר שלא בא בו תקנה מיוחדת מחז"ל רק הוציאו כמצוה הראשית שבתורה ע"ז לא מברכין ואפשר דקושי' הרשב"א בשם הר"א בן סלאט עיקרה על מה דלא מברכין על מצות צדקה דהוא מצוה מיוחדת בתורה ושאר אלו המצוות שזכר בקור חולים וכדומה לא נקט רק אגב גררא ובמ"א אבאר יותר :

הגה' י' לפי שיטה זו דכל המצוות שבין אדם לחבירו המה רק פרטים ממצוה הכללית ואהבת לרעך כמוך והפרטים המה רק דרבנן תוכל להבין בנקל הטעם דלא תקנו חז"ל מטבע ברכה על מ"ע דבקור חולים ונחום אבלים והכנסת כלה וכדומה וכבר התעורר בענין זה הרשב"א בתשובה ס' י"ח והביא תשובת הר"י אבן סלט ומוזכר כל התשובה ככתבה וכלשונה בתחילת ס' אבודרהם ונתן כלל דלא מברכין רק במצוה שחלוי כולה בידי העושה לעשותו אבל במצוה אשר תלויה ברצון אחר לא מברכין והביא ראיה מכתובות מ' דמקשה הש"ס וליחי עשה ולו תהיה לאשה ויחי לית דממזרת ומשני אימת אמרינן אחי עשה ויחי לא תעשה וכו' אבל הכא אי אמרה לא בעינא מי איתא לעשה כלל הרי דכל מצוה שאפשר למעיקרה אע"ג דלא עקרה כמאן דעקרה דמי ע"ש והנה בעיקר ראייתו הנה לא דמי כלל דדוקא לגבי עקירת מצוה לא תעשה שייך לחלק כמ"ש לעיל דכל ישראל מצווין לעשות כל האופנים האפשריים כדי להעמיד הדת על תילה ואומרינן חטא במצוה קלה כדי שיוכה חבירך ע' תוספות ריש שבת ותוס' ריש תגיגה דאע"ג דהמשחרר עבדו עובר בעשה מ"מ כופין את רבו לשחרר חציה עבד וחציה בן חורין כדי שיוכה העבד ויוכל לקיים מצוה דשבת דהוא מצוה רבה ע"ש וע' עירובין ל"ו ע"ב נחא

לר"א בלאו מצוה הוא דלהנאתו מתכוין, היינו משום דאינו רוצה ליכנס לזה בשום חשש הפסד ממונו אינו מכוין לקיים המצוה דאם תלוה [שמות כ"ב, כ"ד], אלא להנאתו שיש לו רחמנות על האיש הזה ורוצה להחזיק אותו, וזה אינו בגדר המצוה דאם תלוה דכתיב אח"כ לא תהיה לו כנושה ומוכח דמיירי בלא משכון, ור"ע סבר דגם בכהאי גוונא מצוה קעביד ואין זה בגדר מתכוין להנאתו:

ובאמת בלאו הכי י"ל דר"ע ס"ל באמת דמצוה אין צריכה כוונה מן התורה ונהי דמדרבנן צ"כ, מ"מ כיון דמה"ת הוי מצוה פטור מפרוטה דרב יוסף והוי שומר שכו, וכתבנו בזה בקונטרס "אינו ראוי מדרבנן" [בקונ' תורה אור שבס' חמד"י], וי"ל על פי מה שכתב הגאון בעל מלא הרועים ז"ל בענין מצוות צריכות כונה (אות ט') דמהאי טעמא מילה שלא לשמה כשירה אע"ג דמצוות צריכות כונה, דהמצוה שתכליתה הוא הפעולה הקיימת, והעשייה הוי רק הכשר של המצוה, אם נעשית הפעולה אין ההכשר צ"כ, ולכן במילה דתכליתה הסרת הערלה א"צ כוונה בעשיי, א"כ י"ל דהוא הדין בהלואה דהמצוה להחזיק ביד חבירו, וכיון דהפעולה נעשית אין צריך כוונה, אמנם ר"א ס"ל דבמצות הלואה הוא העיקר להשריש בהמלוה ¹³²⁴² רחמנות לעזור לישראל חבירו ולצרף אותו ללכת בדרכי השי"ת, ולזאת אם מתכוין להנאתו אין כאן מצוה:

והא דמבואר בב"ק (דף ט"ז ע"ב) דרש רבא מאי דכתיב [ירמי' י"ח, כ"ג] ויהיו מוכשלים לפניך, אפילו בשעה שעושין צדקה הכשילין בבני אדם שאינם מהוגנים, וביתר ביאור במסכת ב"ב (דף ט' ע"ב) אפילו בשעה שכופין את יצרן ומבקשין לעשות

מישראל וזה מוכרח, לבד אם נאמר דגם בצדקה איכא שעבוד נכסים [עי' קצוה"ח סי' ל"ט סוס"ק א', וסי' ר"צ ס"ק ג'] וא"כ בלאו הכי ליכא ראייה דא"צ כוונה.

אך אפילו א"נ דמצות צדקה צריכה כונה כמו כל המצות, מ"מ אתי שפיר דברי התוס' יו"ט, דדוקא מצות לולב דאין להמצוה שייכות עם שבת שפיר הוי היסח הדעת משמירת שבת למ"ד מצ"כ וניתן שבת לדחות אצלה, מה שאין כן צדקה והכנסת אורחים הוא אחת מחוקי המצות של שבת להנות בו עניים ולהכניס אורחים בביתו, וכיון דהוא מפרטי המצות של שבת, אין זה בגדר היסח הדעת משמירת שבת, דאדרבה הא זה ממצות שבת הוא וא"כ לא ניתן השבת לדחות גבי צדקה:

שבת וראיתי בתשובות שערי דעה [ח"א סי' נ"ז] הובא בשם בנו הרב לפשוט חקירה זו מגמ' ערוכה ב"מ (דף פ"ב ע"ב) דמסקינן בגמ' דפליגי ר' אליעזר ור' עקיבא במלוה צריך למשכון, דר"א סבר מצוה קעביד שהלוהו והוי שומר שכו, ומר סבר לאו מצוה קעביד כו' והו"ל שומר חנם. ומבואר מזה דר"ע שהלכה כמותו ס"ל דאף על גב דמתכוין להנאתו מ"מ מצוה קעביד, ויפה העיר לפי פירש"י ז"ל, אמנם לפי פי' ר"ח [עי' שם תוד"ה במלוה] דפירש, דמלוה צריך למשכון היינו שאינו רוצה להלוות בלי משכון, וכן נראה דעת הרמב"ם ז"ל שלא הביא כלל הדין במלוה צריך למשכון, וע"כ משום דס"ל כפירוש הר"ח ז"ל, ולכן נכלל זה במה שכתב [פ"י מהל' שכירות ה"א] דהמלוה על המשכון תמיד הוי שומר שכו וזה ברור, ונראה דס"ל דבאם צריך לו באמת להמשכון, אינו בגדר מלוה ואינו שומר שכו דאינו מיפטר בכהאי גוונא מפרוטה דרב יוסף, וצ"ל לפירוש הר"ח ז"ל דהא ס"ל

צדקה לפניך. נראה דבא להורות אפילו אם נתכוונו באמת לקיים מצות צדקה לפני הקב"ה, בכ"ז אם נזדמן להם עניים שאינם מהוגנים אין מקבל מהם שכר, נראה דבצדקה העיקר המעשה ולא המחשבה, נראה דרבה ורבא לשיטתם דס"ל [בר"ה] אף במצות שבין אדם למקום אצ"כ, וא"כ לשיטתם עיקר הוא מעשה המצוה, וכיון דהם מוכשלים בבני אדם שא"מ אין כאן מצוה במעשה, ויש להעיר בעיקר ד"ז שפלוגתת רבה ורבא במנחות (דף ס"ד ע"א) בנתכוין להעלות דגים והעלה דגים ורמינן אי אזלינן בתר מחשבתו או בתר מעשיו, ועיין בכלי חמדה פרשת ויחי [א' ג'] מה שכתבתי בזה, יהיה איך שיהיה, לא מצאתי מבואר בשום מקום דלמ"ד דס"ל מצוות צריכות כונה יהיה חילוק בין מצות שבין אדם למקום למצות שבין אדם לחבירו:

וגם בענין מצוה הבאה בעבירה שראיתי להגאון מלובלין ז"ל בס' תורת חסד [ע' א"ח ס' ל'] שרוצה לומר דבמצוה שבין אדם לחבירו אינו פוסל אם הוא בא בעבירה [ואין הספר עתה תח"י לעיין בן], לענ"ד מדברי הירושלמי שבת פרק האורג [פ"ג ה"ג] דמקשי ממצה גזולה דא"י מטעם מצוה הבאה בעבירה על הקורע בשבת, והוצרך לחלק משום דתמן גופה עבירה, מה שאין כן בקורע בשבת הוא עבר עבירה, נראה דאין הבדל בין מצוה שבין אדם למקום למצוה שבין אדם לחבירו, דמצות קריעה על המת הוא מטעם כבוד המת והוי בגדר בין אדם לחבירו. הן אמת דבחדושינו כתבנו דנראה דהא דמרן המחבר ז"ל בשו"ע (יו"ד ס"י ש"מ סעי' כ"ט) פוסל קורע בחלוק הגזול דאינו יוצא ידי קריעה אין הטעם משום מצוה הבאה בעבירה, דהרי המחבר ס"ל [א"ח ס' תרמ"ט סעי' ה'] דלולב הגזול ביו"ט

שני פסול דבמצוה דרבנן אינו פוסל מצוה הבאה בעבירה, וא"כ הוא הדין בחלוק הגזול לענין קריעה, וכבר התעוררו בזה רבני בתראי [חלקת יואב קבא דקושייתא ק' צ"ו] לתמוה על מרן ז"ל דסותר משנתו. אמנם לענ"ד הא דס"ל למחבר דאינו יוצא ידי קריעה, הוא משום דענין קריעה, הוא משום כבוד המת להראות צערו שמקרע כסותו בעבור זה, וא"כ זה דוקא אם הוא בגד שלו, אבל בבגד גזול שאינו כסותו אינו בגדר כבוד המת כלל, ולכן אינו מקיים בזה מצות קריעה, אמנם מצד מצוה הבאה בעבירה אינו נפסל, כיון דהוא רק מצוה דרבנן או משום דהוי מצוה שבין אדם לחבירו, אמנם בירושלמי לפנינו מבואר דשייך בו גדר מצוה הבאה בעבירה. ובאמת נראה דלפי טעמיה דר' אילא דיליף לה בירושלמי שם פסול דמצוה הבאה בעבירה מדכתיב [ויקרא כ"ז, ל"ד] אלה המצות - אם לעשותן כמצותן הרי הן מצות - ואם הם בעבירה אינן מצות, והרי קרא דאלה המצות כולל גם מצות שבין אדם לחבירו, א"כ אין לחלק בין המצות ופוסל בכ"מ, וזה ברור על פי דברי הירושלמי:

וזה מקרוב כתבתי לכבוד ידידינו הרב הגאון המפורסם מוה"ר יצחק הכהן פייגענבוים שיחיה מווארשא שכתב לחדש בקונטרס זכרון מרדכי [קונטרס ג' ד"ה ונראה] שבסוף ספר מלבושי יו"ט, דהא דס"ל לירושלמי בקורע בשבת ל"ה מצוה הבאה בעבירה משום דהוי זמן גרמא, דזה דווקא אם המצוה נתחייב קודם שבת, אבל אם חלה עליו בשבת הוי מצוה הבאה בעבירה ועי"ש שהאריך בזה, ולדעתי נראה ראייה לזה שעל פי זה יתורץ מה דקשה לי טובא בהא דמבואר בסוגיא דעליה [יבמות ג' ע"ב] דצריך קרא דעליה דאין עשה דוחה לא

המ"ע ההיא או המניעה מן הל"ת וכו'. מעשה המצות, הנה תכלית בו לאדם שיעשהו, מבואר, שהוא לקיים מצות בוראו ולעשות חפצו, והנה הוא מקיים חפצו ית"ש בב' דרכים, נמשכים זה מזה, והיינו כי הוא מקיים חפצו במה שצוהו שיעשה המעשה ההוא, והוא עושהו. ושנית, כי הנה במעשה הזה הוא משתלם באחת ממדרגות השלימות, שהיא תולדת המצוה ההיא, והנה מתקיים חפצו ית"ש, שהוא חפץ שיהיה האדם משתלם ומגיע ליהנות מטובו עכ"ל, ונמצא לפי"ז, כי בכל מצות ישנם שני דברים: א) תועלת ותיקון הנעשה מהמצוה, אשר בשביל זה ציוה הקב"ה לעשותה, כי לכל מצוה יש טעם, כמ"ש הרמב"ן פ' תצא במצות שילוח הקן (דברים כ"ב, ו') וז"ל: "זוה הענין שגזר הרב (הרמב"ם) במצות, שיש להן טעם, מבואר הוא מאד, כי בכל אחד טעם ותועלת ותיקון לאדם, מלבד שכרן וכו'" עיי"ש באורך, ובשביל זה היה ראוי לעשות המצות אפילו לא נצטוונו עליהן, וע"כ קיימו האבות את התורה קודם שנצטוו עליה, מפני שהבינו התועלת והתיקון מזה, ב) אחרי שנצטוו לקיים המצות, הוא ענין בפני עצמו לקיים ציווי השי"ת, וכן בעבירה ישנן שני הענינים הנ"ל, היינו, הטעם אשר בשבילו הזהרנו שלא לעשות המעשה ההוא, ושכביל זה היה ראוי למנוע מלעשות המעשה אפילו בלא אזהרה, ועכשיו שנצטוו צריך שלא לעבור על אזהרת הקב"ה.

ג. ונראה, דהא דאמרינן בתוהא על הראשונות, שאיבד מצותיו, היינו חלק השני מה שקיים ציווי השי"ת, אבל התיקון שנעשה מכל מצוה שקיים זה לא נאבד כלל ע"י חרמנו ונשאר כאינו מצווה ועושה. וכן הוא לענין עבירה, שהחרטה מועלת לעקור מה שעבר על ציווי השי"ת, אבל הקילקול וההפסד, שיצא מהמעשה עצמו זה אינו נעקר מצד הדין על ידי חרטה, ורק לפנים משורת הדין נמחק העון לגמרי ע"י תשובה.

תוהא על הראשונות איבד קיום ציווי השי"ת אבל לא את התועלת והתיקון מהמצוה, והמתחרט על עבירה עוקר — מצד מדת הדין — מה שעבר על ציווי השי"ת, ורק לפנים משורת הדין נמחק הקילקול וההפסד שיצא מהמעשה

ד. ובספ"ק דב"ק (ט"ז, ע"ב), "אמר ירמיהו לפני הקב"ה, אפילו בשעה שעושין צדקה — אנשי ענתות — הכשילן בבני אדם שאינן

אנשי ענתות — כיון שנכשלו שלא מדעת בבני"א שאינן מהוגנים — למה לא יקבלו שכר על מחשבתן לעשות מצוה?

מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר". וקשה דהא קי"ל (ברכות ו', ע"א), "חישב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה", וכיון שנכשלו שלא מדעת בבני אדם שאינן מהוגנים, למה לא יקבלו שכר על מחשבתן לעשות מצוה?

ה. והנה בגמ' נחלקו, אי מצוות צריכות כוונה, ולחד מ"ד התוקע לשיר לא יצא וצריך לחזור ולתקוע, וחד אמר, דבדיעבד יצא גם בלא כוונה, דאילו לכתחילה כו"ע ס"ל דמצוות צריכות כוונה, ונראה לפי הנ"ל דאפילו נימא דיצא, היינו שנעשה התיקון והתועלת מהמצוה, אבל מ"מ לא קיים ציווי השי"ת, כיון שרעתו היתה לשיר ולא למצוה, ומ"מ אין צריך לחזור ולתקוע, דלא אפשר לתקוני, שלא תצא שום תועלת מהתקיעה השניה ועל תקיעה כזו — בלי תועלת — לא נצטוינו, ומ"ד צריך לחזור, ס"ל, דבכה"ג לא נעשית המצוה כלל וכאילו לא תקע דמי.

ו. ולהיפוך, בחישוב לעשות מצוה ולא עשה מפני שנאנס, דמעלה עליו הכתוב כאילו עשה, היינו שנחשב כאילו קיים מצוות השי"ת, אבל התיקון הבא ע"י מעשה המצוה לא נעשה ע"י מחשבתו גרידא, ולפי"ז באינו מצווה ועושה לא שייך הק' מילתא כלל, שתהא מחשבתו מצטרפת למעשה, וכן בחישוב לתקוע לשיר ונאנס ולא תקע, אפילו למ"ד מצוות אין צריכות כוונה, אין בידו כלום, דהתועלת ממעשה המצוה ודאי לא נעשית וגם קיום ציווי השי"ת אין כאן, שהרי כונתו היתה לשיר ולא למצוה.

וא"כ באנשי ענתות שהיו רשעים גמורים, וכשהיו נותנין צדקה ודאי לא כיוונו לשם מצוה רק להתפאר, אלא אילו היו נותנין לבני אדם מהוגנין, והיה להם שכר ממעשה המצוה, אפילו נאבדה לו סלע ומצאה עני מתברך, כמו שפירש"י במצות שכחה, אבל אם יכשלו בבנ"א שאינן מהוגנין, אין להן לא שכר מעשה ולא שכר מחשבה.

ויש לפרש עוד, דבאמת שכר המחשבה יהיה להם, אלא שיחסר להם שכר המעשה, דבנאבדה לו סלע דוקא אם מצאה עני הגון מתברך עליה, אבל אם מצאה עני שאינו הגון אין האובד מתברך.

הא דנאנס ולא עשה מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה — היינו כאילו קיים מצוות השי"ת, אבל התיקון לא נעשה, ונמצא דכה"ג באינו מצווה ועושה, וכן בחישוב לתקוע לשיר ונאנס, אין בידו כלום

אנשי ענתות לא כיוונו לשם מצוה וע"כ אם יכשלו בבנ"א שאינם מהוגנים אין בידם כלום

1

THE CHARACTERS OF THE STORY

To observe your mind in automatic mode, glance at the image below.

Figure 1

Your experience as you look at the woman's face seamlessly combines what we normally call seeing and intuitive thinking. As surely and quickly as you saw that the young woman's hair is dark, you knew she is angry. Furthermore, what you saw extended into the future. You sensed that this woman is about to say some very unkind words, probably in a loud and strident voice. A premonition of what she was going to do next came to mind automatically and effortlessly. You did not intend to assess her mood or to anticipate what she might do, and your reaction to the picture did not have the

feel of something you did. It just happened to you. It was an instance of fast thinking.

Now look at the following problem:

$$17 \times 24$$

You knew immediately that this is a multiplication problem, and probably knew that you could solve it, with paper and pencil, if not without. You also had some vague intuitive knowledge of the range of possible results. You would be quick to recognize that both 12,609 and 123 are implausible. Without spending some time on the problem, however, you would not be certain that the answer is not 568. A precise solution did not come to mind, and you felt that you could choose whether or not to engage in the computation. If you have not done so yet, you should attempt the multiplication problem now, completing at least part of it.

You experienced slow thinking as you proceeded through a sequence of steps. You first retrieved from memory the cognitive program for multiplication that you learned in school, then you implemented it. Carrying out the computation was a strain. You felt the burden of holding much material in memory, as you needed to keep track of where you were and of where you were going, while holding on to the intermediate result. The process was mental work: deliberate, effortful, and orderly—a prototype of slow thinking. The computation was not only an event in your mind; your body was also involved. Your muscles tensed up, your blood pressure rose, and your heart rate increased. Someone looking closely at your eyes while you tackled this problem would have seen your pupils dilate. Your pupils contracted back to normal size as soon as you ended your work—when you found the answer (which is 408, by the way) or when you gave up.

TWO SYSTEMS

Psychologists have been intensely interested for several decades in the two modes of thinking evoked by the picture of the angry woman and by the multiplication problem, and have offered many labels for them. I adopt terms originally proposed by the psychologists Keith Stanovich and Richard West, and will refer to two systems in the mind, System 1 and System 2.

- *System 1* operates automatically and quickly, with little or no effort and no sense of voluntary control.

- *System 2* allocates attention to the effortful mental activities that demand it, including complex computations. The operations of *System 2* are often associated with the subjective experience of agency, choice, and concentration.

The labels of *System 1* and *System 2* are widely used in psychology, but I go further than most in this book, which you can read as a psychodrama with two characters.

When we think of ourselves, we identify with *System 2*, the conscious, reasoning self that has beliefs, makes choices, and decides what to think about and what to do. Although *System 2* believes itself to be where the action is, the automatic *System 1* is the hero of the book. I describe *System 1* as effortlessly originating impressions and feelings that are the main sources of the explicit beliefs and deliberate choices of *System 2*. The automatic operations of *System 1* generate surprisingly complex patterns of ideas, but only the slower *System 2* can construct thoughts in an orderly series of steps. I also describe circumstances in which *System 2* takes over, overruling the freewheeling impulses and associations of *System 1*. You will be invited to think of the two systems as agents with their individual abilities, limitations, and functions.

In rough order of complexity, here are some examples of the automatic activities that are attributed to *System 1*:

- Detect that one object is more distant than another.
- Orient to the source of a sudden sound.
- Complete the phrase “bread and . . .”
- Make a “disgust face” when shown a horrible picture.
- Detect hostility in a voice.
- Answer to $2 + 2 = ?$
- Read words on large billboards.
- Drive a car on an empty road.
- Find a strong move in chess (if you are a chess master).
- Understand simple sentences.
- Recognize that a “meek and tidy soul with a passion for detail” resembles an occupational stereotype.

All these mental events belong with the angry woman—they occur automatically and require little or no effort. The capabilities of *System 1* include innate skills that we share with other animals. We are born prepared to perceive the world around us, recognize objects, orient attention, avoid losses,

and fear spiders. Other mental activities become fast and automatic through prolonged practice. System 1 has learned associations between ideas (the capital of France?); it has also learned skills such as reading and understanding nuances of social situations. Some skills, such as finding strong chess moves, are acquired only by specialized experts. Others are widely shared. Detecting the similarity of a personality sketch to an occupational stereotype requires broad knowledge of the language and the culture, which most of us possess. The knowledge is stored in memory and accessed without intention and without effort.

Several of the mental actions in the list are completely involuntary. You cannot refrain from understanding simple sentences in your own language or from orienting to a loud unexpected sound, nor can you prevent yourself from knowing that $2 + 2 = 4$ or from thinking of Paris when the capital of France is mentioned. Other activities, such as chewing, are susceptible to voluntary control but normally run on automatic pilot. The control of attention is shared by the two systems. Orienting to a loud sound is normally an involuntary operation of System 1, which immediately mobilizes the voluntary attention of System 2. You may be able to resist turning toward the source of a loud and offensive comment at a crowded party, but even if your head does not move, your attention is initially directed to it, at least for a while. However, attention can be moved away from an unwanted focus, primarily by focusing intently on another target.

The highly diverse operations of System 2 have one feature in common: they require attention and are disrupted when attention is drawn away. Here are some examples:

- Brace for the starter gun in a race.
- Focus attention on the clowns in the circus.
- Focus on the voice of a particular person in a crowded and noisy room.
- Look for a woman with white hair.
- Search memory to identify a surprising sound.
- Maintain a faster walking speed than is natural for you.
- Monitor the appropriateness of your behavior in a social situation.
- Count the occurrences of the letter *a* in a page of text.
- Tell someone your phone number.
- Park in a narrow space (for most people except garage attendants).
- Compare two washing machines for overall value.
- Fill out a tax form.
- Check the validity of a complex logical argument.

In all these situations you must pay attention, and you will perform less well, or not at all, if you are not ready or if your attention is directed inappropriately. System 2 has some ability to change the way System 1 works, by programming the normally automatic functions of attention and memory. When waiting for a relative at a busy train station, for example, you can set yourself at will to look for a white-haired woman or a bearded man, and thereby increase the likelihood of detecting your relative from a distance. You can set your memory to search for capital cities that start with N or for French existentialist novels. And when you rent a car at London's Heathrow Airport, the attendant will probably remind you that "we drive on the left side of the road over here." In all these cases, you are asked to do something that does not come naturally, and you will find that the consistent maintenance of a set requires continuous exertion of at least some effort.

The often-used phrase "pay attention" is apt: you dispose of a limited budget of attention that you can allocate to activities, and if you try to go beyond your budget, you will fail. It is the mark of effortful activities that they interfere with each other, which is why it is difficult or impossible to conduct several at once. You could not compute the product of 17×24 while making a left turn into dense traffic, and you certainly should not try. You can do several things at once, but only if they are easy and undemanding. You are probably safe carrying on a conversation with a passenger while driving on an empty highway, and many parents have discovered, perhaps with some guilt, that they can read a story to a child while thinking of something else.

Everyone has some awareness of the limited capacity of attention, and our social behavior makes allowances for these limitations. When the driver of a car is overtaking a truck on a narrow road, for example, adult passengers quite sensibly stop talking. They know that distracting the driver is not a good idea, and they also suspect that he is temporarily deaf and will not hear what they say.

Intense focusing on a task can make people effectively blind, even to stimuli that normally attract attention. The most dramatic demonstration was offered by Christopher Chabris and Daniel Simons in their book *The Invisible Gorilla*. They constructed a short film of two teams passing basketballs, one team wearing white shirts, the other wearing black. The viewers of the film are instructed to count the number of passes made by the white team, ignoring the black players. This task is difficult and completely absorbing. Halfway through the video, a woman wearing a gorilla suit appears, crosses the court, thumps her chest, and moves on. The gorilla is in view for

9 seconds. Many thousands of people have seen the video, and about half of them do not notice anything unusual. It is the counting task—and especially the instruction to ignore one of the teams—that causes the blindness. No one who watches the video without that task would miss the gorilla. Seeing and orienting are automatic functions of System 1, but they depend on the allocation of some attention to the relevant stimulus. The authors note that the most remarkable observation of their study is that people find its results very surprising. Indeed, the viewers who fail to see the gorilla are initially sure that it was not there—they cannot imagine missing such a striking event. The gorilla study illustrates two important facts about our minds: we can be blind to the obvious, and we are also blind to our blindness.

PLOT SYNOPSIS

The interaction of the two systems is a recurrent theme of the book, and a brief synopsis of the plot is in order. In the story I will tell, Systems 1 and 2 are both active whenever we are awake. System 1 runs automatically and System 2 is normally in a comfortable low-effort mode, in which only a fraction of its capacity is engaged. System 1 continuously generates suggestions for System 2: impressions, intuitions, intentions, and feelings. If endorsed by System 2, impressions and intuitions turn into beliefs, and impulses turn into voluntary actions. When all goes smoothly, which is most of the time, System 2 adopts the suggestions of System 1 with little or no modification. You generally believe your impressions and act on your desires, and that is fine—usually.

When System 1 runs into difficulty, it calls on System 2 to support more detailed and specific processing that may solve the problem of the moment. System 2 is mobilized when a question arises for which System 1 does not offer an answer, as probably happened to you when you encountered the multiplication problem 17×24 . You can also feel a surge of conscious attention whenever you are surprised. System 2 is activated when an event is detected that violates the model of the world that System 1 maintains. In that world, lamps do not jump, cats do not bark, and gorillas do not cross basketball courts. The gorilla experiment demonstrates that some attention is needed for the surprising stimulus to be detected. Surprise then activates and orients your attention: you will stare, and you will search your memory for a story that makes sense of the surprising event. System 2 is also credited with the continuous monitoring of your own behavior—the control that keeps you polite when you are angry, and alert when you are driving at night.

System 2 is mobilized to increased effort when it detects an error about to be made. Remember a time when you almost blurted out an offensive remark and note how hard you worked to restore control. In summary, most of what you (your System 2) think and do originates in your System 1, but System 2 takes over when things get difficult, and it normally has the last word.

The division of labor between System 1 and System 2 is highly efficient: it minimizes effort and optimizes performance. The arrangement works well most of the time because System 1 is generally very good at what it does: its models of familiar situations are accurate, its short-term predictions are usually accurate as well, and its initial reactions to challenges are swift and generally appropriate. System 1 has biases, however, systematic errors that it is prone to make in specified circumstances. As we shall see, it sometimes answers easier questions than the one it was asked, and it has little understanding of logic and statistics. One further limitation of System 1 is that it cannot be turned off. If you are shown a word on the screen in a language you know, you will read it—unless your attention is totally focused elsewhere.

CONFLICT

Figure 2 is a variant of a classic experiment that produces a conflict between the two systems. You should try the exercise before reading on.

Your first task is to go down both columns, calling out whether each word is printed in lowercase or in uppercase. When you are done with the first task, go down both columns again, saying whether each word is printed to the left or to the right of center by saying (or whispering to yourself) "LEFT" or "RIGHT."

LEFT	upper
left	lower
right	LOWER
RIGHT	upper
RIGHT	UPPER
left	lower
LEFT	LOWER
right	upper

Figure 2

You were almost certainly successful in saying the correct words in both tasks, and you surely discovered that some parts of each task were much easier than others. When you identified upper- and lowercase, the left-hand column was easy and the right-hand column caused you to slow down and perhaps to stammer or stumble. When you named the position of words, the left-hand column was difficult and the right-hand column was much easier.

These tasks engage System 2, because saying "upper/lower" or "right/left" is not what you routinely do when looking down a column of words. One of the things you did to set yourself for the task was to program your memory so that the relevant words (*upper* and *lower* for the first task) were "on the tip of your tongue." The prioritizing of the chosen words is effective and the mild temptation to read other words was fairly easy to resist when you went through the first column. But the second column was different, because it contained words for which you were set, and you could not ignore them. You were mostly able to respond correctly, but overcoming the competing response was a strain, and it slowed you down. You experienced a conflict between a task that you intended to carry out and an automatic response that interfered with it.

Conflict between an automatic reaction and an intention to control it is common in our lives. We are all familiar with the experience of trying not to stare at the oddly dressed couple at the neighboring table in a restaurant. We also know what it is like to force our attention on a boring book, when we constantly find ourselves returning to the point at which the reading lost its meaning. Where winters are hard, many drivers have memories of their car skidding out of control on the ice and of the struggle to follow well-rehearsed instructions that negate what they would naturally do: "Steer into the skid, and whatever you do, do not touch the brakes!" And every human being has had the experience of *not* telling someone to go to hell. One of the tasks of System 2 is to overcome the impulses of System 1. In other words, System 2 is in charge of self-control.

ILLUSIONS

To appreciate the autonomy of System 1, as well as the distinction between impressions and beliefs, take a good look at figure 3.

This picture is unremarkable: two horizontal lines of different lengths, with fins appended, pointing in different directions. The bottom line is obviously longer than the one above it. That is what we all see, and we

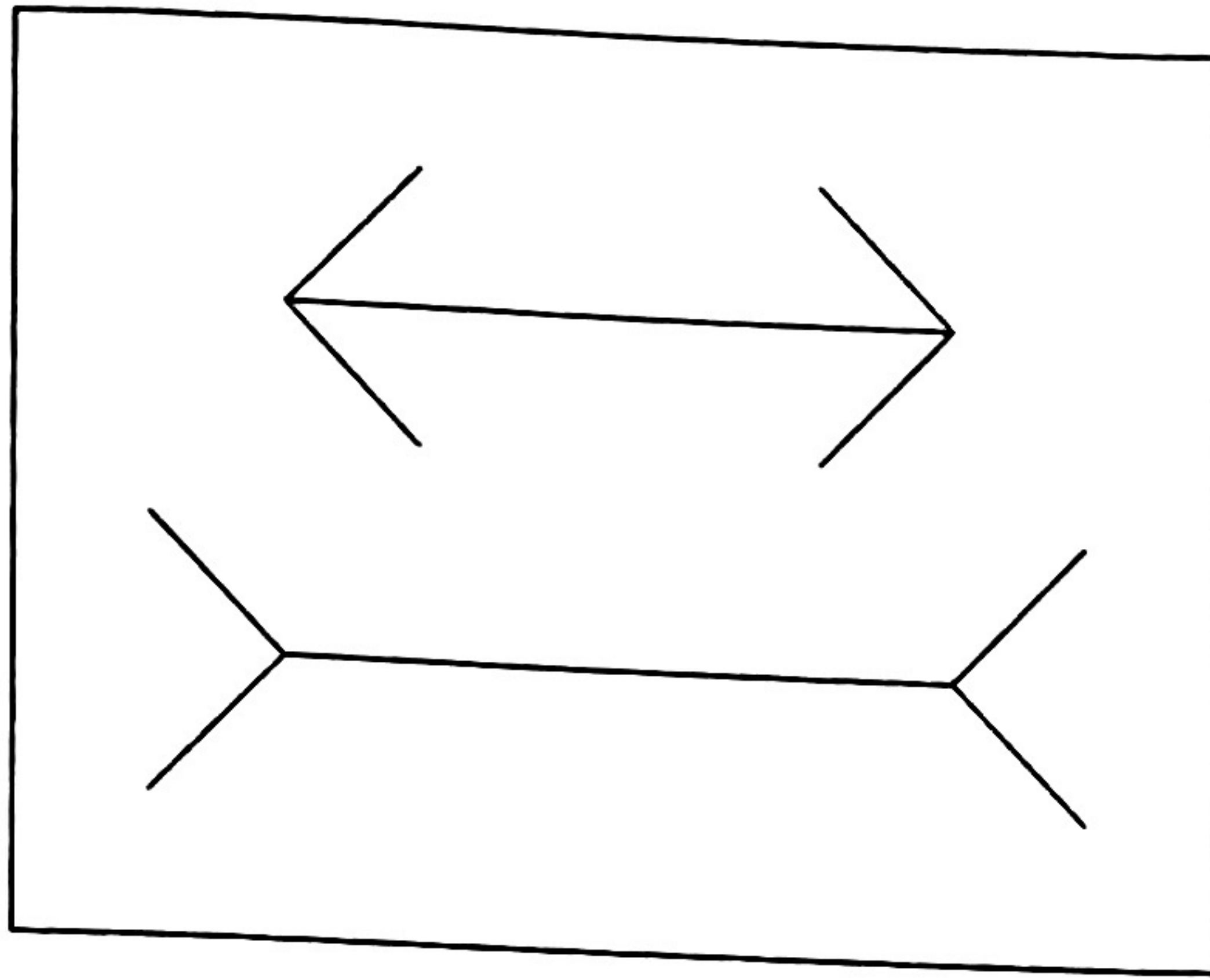

Figure 3

naturally believe what we see. If you have already encountered this image, however, you recognize it as the famous Müller-Lyer illusion. As you can easily confirm by measuring them with a ruler, the horizontal lines are in fact identical in length.

Now that you have measured the lines, you—your System 2, the conscious being you call “I”—have a new belief: you *know* that the lines are equally long. If asked about their length, you will say what you know. But you still *see* the bottom line as longer. You have chosen to believe the measurement, but you cannot prevent System 1 from doing its thing; you cannot decide to see the lines as equal, although you know they are. To resist the illusion, there is only one thing you can do: you must learn to mistrust your impressions of the length of lines when fins are attached to them. To implement that rule, you must be able to recognize the illusory pattern and recall what you know about it. If you can do this, you will never again be fooled by the Müller-Lyer illusion. But you will still see one line as longer than the other.

Not all illusions are visual. There are illusions of thought, which we call *cognitive illusions*. As a graduate student, I attended some courses on the art and science of psychotherapy. During one of these lectures, our teacher imparted a morsel of clinical wisdom. This is what he told us: “You will from time to time meet a patient who shares a disturbing tale of multiple mistakes in his previous treatment. He has been seen by several clinicians, and all failed him. The patient can lucidly describe how his therapists misunderstood him, but he has quickly perceived that you are different. You share the same feeling, are convinced that you understand him, and will be

able to help." At this point my teacher raised his voice as he said, "Do not even *think* of taking on this patient! Throw him out of the office! He is most likely a psychopath and you will not be able to help him."

Many years later I learned that the teacher had warned us against psychopathic charm, and the leading authority in the study of psychopathy confirmed that the teacher's advice was sound. The analogy to the Müller-Lyer illusion is close. What we were being taught was not how to feel about that patient. Our teacher took it for granted that the sympathy we would feel for the patient would not be under our control; it would arise from System 1. Furthermore, we were not being taught to be generally suspicious of our feelings about patients. We were told that a strong attraction to a patient with a repeated history of failed treatment is a danger sign—like the fins on the parallel lines. It is an illusion—a cognitive illusion—and I (System 2) was taught how to recognize it and advised not to believe it or act on it.

The question that is most often asked about cognitive illusions is whether they can be overcome. The message of these examples is not encouraging. Because System 1 operates automatically and cannot be turned off at will, errors of intuitive thought are often difficult to prevent. Biases cannot always be avoided, because System 2 may have no clue to the error. Even when cues to likely errors are available, errors can be prevented only by the enhanced monitoring and effortful activity of System 2. As a way to live your life, however, continuous vigilance is not necessarily good, and it is certainly impractical. Constantly questioning our own thinking would be impossibly tedious, and System 2 is much too slow and inefficient to serve as a substitute for System 1 in making routine decisions. The best we can do is a compromise: learn to recognize situations in which mistakes are likely and try harder to avoid significant mistakes when the stakes are high. The premise of this book is that it is easier to recognize other people's mistakes than our own.

USEFUL FICTIONS

You have been invited to think of the two systems as agents within the mind, with their individual personalities, abilities, and limitations. I will often use sentences in which the systems are the subjects, such as, "System 2 calculates products."

The use of such language is considered a sin in the professional circles in which I travel, because it seems to explain the thoughts and actions of a

person by the thoughts and actions of little people inside the person's head. Grammatically the sentence about System 2 is similar to "The butler steals the petty cash." My colleagues would point out that the butler's action actually explains the disappearance of the cash, and they rightly question whether the sentence about System 2 explains how products are calculated. My answer is that the brief active sentence that attributes calculation to System 2 is intended as a description, not an explanation. It is meaningful only because of what you already know about System 2. It is shorthand for the following: "Mental arithmetic is a voluntary activity that requires effort, should not be performed while making a left turn, and is associated with dilated pupils and an accelerated heart rate."

Similarly, the statement that "highway driving under routine conditions is left to System 1" means that steering the car around a bend is automatic and almost effortless. It also implies that an experienced driver can drive on an empty highway while conducting a conversation. Finally, "System 2 prevented James from reacting foolishly to the insult" means that James would have been more aggressive in his response if his capacity for effortful control had been disrupted (for example, if he had been drunk).

System 1 and System 2 are so central to the story I tell in this book that I must make it absolutely clear that they are fictitious characters. Systems 1 and 2 are not systems in the standard sense of entities with interacting aspects or parts. And there is no one part of the brain that either of the systems would call home. You may well ask: What is the point of introducing fictitious characters with ugly names into a serious book? The answer is that the characters are useful because of some quirks of our minds, yours and mine. A sentence is understood more easily if it describes what an agent (System 2) does than if it describes what something is, what properties it has. In other words, "System 2" is a better subject for a sentence than "mental arithmetic." The mind—especially System 1—appears to have a special aptitude for the construction and interpretation of stories about active agents, who have personalities, habits, and abilities. You quickly formed a bad opinion of the thieving butler, you expect more bad behavior from him, and you will remember him for a while. This is also my hope for the language of systems.

Why call them System 1 and System 2 rather than the more descriptive "automatic system" and "effortful system"? The reason is simple: "Automatic system" takes longer to say than "System 1" and therefore takes more space

in your working memory. This matters, because anything that occupies your working memory reduces your ability to think. You should treat "System 1" and "System 2" as nicknames, like Bob and Joe, identifying characters that you will get to know over the course of this book. The fictional systems make it easier for me to think about judgment and choice, and will make it easier for you to understand what I say.

SPEAKING OF SYSTEM 1 AND SYSTEM 2

"He had an impression, but some of his impressions are illusions."

"This was a pure System 1 response. She reacted to the threat before she recognized it."

"This is your System 1 talking. Slow down and let your System 2 take control."